

UNIVERSITATEA OVIDIUS DIN CONSTANȚA

ȘCOALA DOCTORALĂ de ADMINISTRAREA AFACERILOR
DOMENIUL de DOCTORAT: ADMINISTRAREA AFACERILOR

**ABORDAREA COMPLEXĂ ȘI INTEGRATIVĂ A
FENOMENELOR ECONOMICO-SOCIALE: O PARADIGMĂ
MULTIDIMENSIONALĂ ÎN ADMINISTRAREA
AFACERILOR**

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

CANDIDAT:

Prof. univ. dr. JUGĂNARU MARIANA
Universitatea OVIDIUS din Constanța
Facultatea de Științe Economice

Constanța, 2025

REZUMAT

Cunoașterea, pe baze științifice, a complexității fenomenelor economice și sociale actuale, trebuie să reprezinte punctul de plecare pentru înțelegerea lor corectă, în vederea fundamentării deciziilor adecvate, care să asigure administrarea modernă a afacerilor pe criterii specifice dezvoltării sustenabile.

Elementul central al tezei de abilitare este reprezentat de susținerea și demonstrarea, prin prezentarea rezultatelor unor studii reprezentative publicate, că abordarea fenomenelor economice și sociale, în intercondiționalitatea lor, poate constitui o strategie în administrarea afacerilor într-o economie de piață confruntată cu multiple provocări. În acest context, aduc în atenție și importanța dezvoltării și diversificării formelor de colaborare între unități economice, instituții, organizații și mediul academic.

Am structurat teza de abilitare cu titlul ***Abordarea complexă și integrativă a fenomenelor economico-sociale: o paradigmă multidimensională în administrarea afacerilor*** pe două secțiuni, respectiv: **A. Prezentarea principalelor rezultate științifice originale publicate** și **B. Rezultate ce vizează capacitatea de a coordona echipe de cercetare, de a organiza și gestiona activități didactice, de explicare și facilitare a învățării și cercetării. Proiectarea dezvoltării viitoare a carierei științifice, didactice și academice.**

Secțiunea A. Prezentarea principalelor rezultate științifice originale publicate

Am delimitat, în cadrul tezei, patru direcții principale de cercetare în care se încadrează rezultatele științifice publicate: (1). Sustenabilitatea - o nouă paradigmă în administrarea afacerilor din turism; (2). Cunoașterea atitudinii rezidenților față de turism-aspect important în administrarea afacerilor; (3). Cercetarea aspectelor specifice sezonității activității turistice și rolul lor în administrarea afacerilor; (4). Trecerea de la metode clasice, la forme moderne de desfășurare a activităților didactice și profesionale și impactul în administrarea afacerilor.

În primul capitol sunt prezentate studii prin care aduc în atenție orientarea activității spre dezvoltarea sustenabilă și impactul asupra administrării afacerilor din turism de pe litoralul românesc.

Turismul în regiunile de coastă continuă să se extindă, la nivel mondial, în mare parte datorită atracției exercitată de frumusețea peisajului și de activitățile recreative oferite turiștilor. Eroziunea costieră afectează toate zonele de coastă cu intensități diferite, iar efectele sale pot fi severe. Acest fenomen este valabil și în cazul plajelor de pe litoralul românesc, unde, în ultimele decenii, zeci de hectare de plaje s-au pierdut, iar unele zone s-au îngustat atât de mult încât aproape au devenit inutilizabile pentru turism, afectând modul de administrare a afacerilor și rezultatele înregistrate de anumiți operatori economici.

Studiul este concentrat pe prezentarea cazului din stațiunea Mamaia, unde, în anul 2012, a fost lansat un proiect pentru reducerea eroziunii costiere, iar până în sezonul turistic al anului 2021 lucrările finalizate s-au concretizat în amenajarea unor plaje care depășesc, în

unele zone, 300 m lățime. Chiar dacă reducerea eroziunii a fost rezolvată, lucrările acestui proiect au atras, în mod neanticipat, și serioase consecințe nedorite, pentru mai multe categorii de participanți la activitatea turistică: (1) pentru turiști: creșterea gradului de nemulțumire în ceea ce privește noua configurație a plajei, renunțarea la sejurul de la Mamaia și orientarea spre alte destinații de vacanță de pe litoralul românesc sau în alte țări; (2) pentru mediul de afaceri local: scăderea fluxurilor turistice și a rezultatelor financiare; (3) impactul negativ asupra ecosistemelor marine și, nu în ultimul rând, (4) a fost afectată imaginea stațiunii. Acest caz este remarcabil, întrucât se abate de la rezultatele tipice ale reabilitării costiere, în care extinderea plajelor generează, de obicei, rezultate pozitive, atât în ceea ce privește protecția mediului, cât și în scopuri turistice.

Rezultatele cercetării exploratorii, de tip anchetă selectivă, realizată în perioada iunie 2022 – martie 2023, evidențiază percepția negativă a turiștilor privind extinderile unor zone de plajă. Consecința: în stațiunea Mamaia s-a înregistrat o scădere a cererii turistice, reflectată în nivelul indicatorilor de trafic turistic, în cei doi ani de la finalizarea lucrărilor de reabilitare. În anii 2022 și 2023, atât numărul de sosiri, cât și durata medie a sejurului în Mamaia au fost mai mici decât mediile înregistrate pe întregul litoral românesc.

Cazul stațiunii Mamaia demonstrează că intervențiile de mediu pe scară largă pot avea un impact direct și negativ asupra turismului, un sector economic vital pentru regiune. Deși abordarea eroziunii costiere rămâne o preocupare legitimă, este esențial să se adopte o abordare echilibrată, care să protejeze turismul, dar să asigure și sustenabilitatea mediului. Acest caz servește drept avertisment, subliniind importanța asigurării faptului că politicile sustenabile mențin echilibrul ecologic fără a submina economia locală.

Prin demersul teoretic dintr-un alt studiu am subliniat că activitatea turistică trebuie să contribuie la dezvoltarea sustenabilă, integrându-se în mediul natural, cultural și uman, respectând echilibrele fragile ce caracterizează numeroase destinații turistice. O dezvoltare anarhică și speculativă a turismului poate aduce prejudicii importante acțiunilor de protecție și bunei utilizări a resurselor patrimoniului natural și cultural. În aceste condiții, turismul sustenabil poate fi considerat, în prezent, ca fiind una dintre mizele majore ale politicii de dezvoltare a turismului.

O altă abordare este evidențiată de un studiu ce a vizat crearea de produse turistice transfrontaliere și contribuția lor la dezvoltarea sustenabilă a turismului în regiunea Dobrogea, în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013. Proiectul a urmărit în primul rând dezvoltarea unui parteneriat de succes de care să beneficieze afacerile din domeniul turismului, autoritățile locale și regionale, instituțiile de învățământ și instituțiile responsabile cu obiectele de patrimoniu național din zona transfrontalieră. Prin derularea proiectului a fost creată o rețea a celor 50 de obiective turistice din Dobrogea.

Capitolul al doilea prezintă o selecție de studii prin care am dezvoltat abordarea multidimensională a activității turistice și impactul în administrarea afacerilor. Turismul are un impact economic pozitiv cert, dar în administrarea afacerilor trebuie să se acorde

importanță și efectelor sale secundare negative, în special celor ce vizează aspectele specifice pentru calitatea vieții rezidenților. Totodată, cunoașterea percepției rezidenților față de activitatea turistică este importantă, deoarece poate susține sau obstrucționa deciziile privitoare la evoluția turismului.

Un studiu prezentat în acest capitol a avut ca obiectiv cunoașterea percepției rezidenților cu privire la activitatea turistică dintr-un oraș de coastă (Constanța), care găzduiește un număr mare de turiști pe parcursul unei perioade scurte de sezon turistic. Datele, culese cu ajutorul chestionarului în cadrul cercetării directe realizate, au fost utilizate pentru crearea mai multor indici, incluși ulterior în modele econometrice, pentru a identifica factorii care determină acceptarea și sprijinul rezidenților pentru turism. Am demonstrat că acceptabilitatea rezidenților față de turism depinde de mai multe variabile și indici calculați: indicele de dezvoltare al orașului, impactul asupra calității vieții rezidenților, indicele de dezvoltare durabilă și intensitatea percepută a contactului cu turiștii.

Consider că studiul este primul care încearcă o astfel de investigație în România, demersurile anterioare abordând marginal percepția rezidenților asupra turismului. Rezultatele cercetării au arătat că rezidenții susțin dezvoltarea turismului în Constanța.

Alte două studii conțin cercetări ale aspectelor legate de siguranța și securitatea turiștilor și a rezidenților de pe litoralul românesc. Rezultatele acestora au permis conturarea profilului infracțional constatat în cadrul fiecărei localități/stațiuni analizate. Aceste aspecte pot fi utile atât reprezentanților mediului de afaceri, cât și turiștilor și locuitorilor din aceste localități/stațiuni turistice analizate.

Cel de-al treilea capitol se axează pe importanța cunoașterii modului specific (sezonier) de evoluție a activității turistice și impactul în administrarea afacerilor.

Rezultatele obținute în cadrul studiului vizând analiza comparativă a sezonității înregistrată în România și Uniunea Europeană, în perioada 2005-2016 au permis măsurarea intensității și dinamicii sezonității activității turistice din România, poziționarea ei față de media calculată pentru țările din UE, identificarea unor aspecte specifice ale impactului pe care turiștii rezidenți și nerezidenți îl au în manifestarea sezonității activității turistice din România, comparativ cu tendința medie înregistrată din țările UE.

Elementul original al studiului este utilizarea rezultatelor cercetării atât pentru a contura profilul turistic al României, cât și pentru a identifica legătura dintre comportamentul turiștilor rezidenți și nerezidenți (din România și din UE) și manifestarea sezonității activității turistice.

Un alt studiu prezintă analiza comparativă a sezonității activității turistice din România și Bulgaria, țări cu caracteristici asemănătoare, în ceea ce privește oferta turistică, dar care se deosebesc ca mod de manifestare a sezonității activității turistice, aspect evidențiat de evoluția unor indicatori reprezentativi pentru circulația turistică.

Interpretarea, prin cumulara rezultatelor obținute pentru fiecare indicator utilizat, a reprezentat baza pentru a defini profilul turistic al acestor două țări, dar și pentru a contura strategii de dezvoltare ale turismului din România.

Ultimul capitol conține studii referitoare la cunoașterea percepției referitoare la trecerea la activitatea în online, impactul acesteia în desfășurarea activităților didactice și în administrarea afacerilor.

Pandemia de COVID-19 a accelerat digitalizarea, a normalizat lucrul de oriunde, a adus schimbări în modul în care s-au desfășurat afacerile, educația, dar și în viața personală și socială a oamenilor. În acest context, au apărut școala online și telemunca.

Un studiu a vizat cunoașterea percepției angajaților români cu privire la utilizarea telemuncii în perioada post-pandemie. Rezultatele cercetării demonstrează faptul că modificarea cadrului legislativ și contractual, a condițiilor de muncă, precum și a modului de utilizare a tehnologiei informației și comunicațiilor în epoca post-pandemie, generează un impact pozitiv (chiar dacă și diferit) asupra utilizării telemuncii de către angajați. Acestea sunt aspecte de actualitate, cu impact semnificativ în administrarea afacerilor.

Alte două studii prezintă rezultatele unei cercetări de birou și a două cercetări directe asupra experimentului generat de pandemia cu noul Coronavirus, respectiv înlocuirea școlii tradiționale cu modelul școlii online și invers, la nivelul Facultății de Științe Economice, din cadrul Universității Ovidius din Constanța.

Concluzia cercetărilor este evidențiată de atitudinea pozitivă a respondenților față de realizarea unei combinații între cele două forme de învățământ, astfel încât studenții să-și poată realiza pregătirea academică și s-o îmbine cu activitatea practică profesională. Această schimbare de percepție ar trebui avută în vedere în strategiile viitoare de configurare ale activităților didactice din învățământul superior.

B. Rezultate ce vizează capacitatea de a coordona echipe de cercetare, de a organiza și gestiona activități didactice, de explicare și facilitare a învățării și cercetării. Proiectarea dezvoltării viitoare a carierei științifice, didactice și academice

În această secțiune am prezentat aspecte relevante ale rezultatelor cercetării pe care le-am obținut prin participarea în derularea unor proiecte de cercetare (după obținerea titlului de doctor), câștigate prin concurs la nivel național și internațional, ca director de proiect sau ca membru în echipele de implementare; rezultate din activitatea didactică în învățământul superior; experiența dobândită în managementul universitar, în evaluarea și asigurarea calității academice la nivel național; contribuțiile în dezvoltarea colaborării dintre mediul academic și mediul de afaceri; afilierea la asociații profesionale și științifice; distincții primite.

De asemenea, am conturat direcțiile viitoare în dezvoltarea carierei științifice, didactice și academice. Activitatea desfășurată de 35 de ani în învățământul superior reprezintă o acumulare de experiență, dar și o provocare de continuare, la standarde ridicate, cu mai multă pasiune și responsabilitate.

În ceea ce privește activitatea de cercetarea științifică, am în vedere extinderea unor teme de cercetare abordate în studii recent publicate, dar care vor include noi studii de caz și

diversificarea metodelor de cercetare; identificarea de noi teme de cercetare aplicativă specifice administrării afacerilor din regiunea Dobrogea, în contextul schimbărilor conjuncturii economice internaționale. În acest demers, consider oportună dezvoltarea colaborării cu specialiști din diferite domenii științifice, chiar din diferite centre universitare sau de cercetare pentru dezvoltarea unor teme transdisciplinare de cercetare.

Totodată, intenționez să dezvolt teme de cercetare în aria activității didactice, ce vizează, în special, tehnologiile digitate implementate în perioada pandemiei și cum se pot utiliza noile abilități ale cadrelor didactice pentru a îmbunătăți procesul educațional; identificarea posibilităților de integrare a componentelor online în educația universitară, cu scopul de a crea un model educațional hibrid, care să asigure accesibilitatea, flexibilitatea și eficiența proceselor educaționale.

În activitatea didactică, intenționez să mă concentrez pe diversificarea și modernizarea metodelor de predare pentru a putea contribui la formarea de specialiști competenți tendințelor viitoare ale pieței muncii și societății cunoașterii.